
Makaleler
Articles / Artikel

ANADOLU'DAN KORON VE MODON'A KIZIL TAÇLULARIN İSKÂNI

*The Re-settlement of the Kızıl Taçlus from
Anatolia to Corone And Modone*

Die Ansiedlung der Kızıl Taclu von Anatolien nach Koron und Modon

Levent KAYAPINAR*

DOI: <http://dx.doi.org/10.22520/abked.2016.14.0001>

Sultan II. Bayezid ile Safevi Şahı İsmail arasında yaşanan mücadelenin sonuçlarından birisi de Anadolu'da Şah İsmail'e destek veren pek çok kişinin siyaset gereği Osmanlı Devleti tarafından Rumeli'ye iskân edilmesi olmuştur. Bu iskânlardan bir kısmı ise 1500 yılında Venedik Cumhuriyeti'nden alınan Koron ve Modon'a gerçekleştirilmiştir. Bu olay hem dönemin Batı kaynaklarına hem de Osmanlı kroniklerine yansımıştır. Osmanlı kroniklerinde iskâna tâbi tutulan Anadolu kökenli insanlar "kızıl taçlu" olarak tanımlanmaktadır. Bu olayın 1508 yılından sonra gerçekleştiği tarihi kaynakların ve tetkik eserlerin incelenmesinden anlaşılmaktadır. Kızıl taçluların Koron ve Modon'a iskânını anlatan detaylı kronik bilgilerinin yanı sıra 1515 yılında Koron ve Modon'un da içinde bulunduğu Mora yarımadası için tutulan mufassal tahrir defterinde de konuyla ilgili bilgi bulmak mümkündür. Bu çalışmada Anadolu'dan Koron ve Modon'a yapılan kızıl taçluların kimler olduğu tespit edilirken bu iskân olayı Koron ve Modon'un fethi ve Safevi-Osmanlı mücadelesi çerçevesinde aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Rumeli, Koron, Modon, Anavarin, Kızıl Taçlular.

* Prof. Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü.

ABSTRACT

One of the consequences of the conflict between Sultan Bayezid II and Shah Ismail of the Safavids is the deportation of many of Shah Ismail's supporters from Anatolia to the Balkans by the Ottomans. Some of these resettlements were made in Corone and Modone, which were conquered from the Venetian Republic in 1500. These developments were reflected in both contemporary Western sources and Ottoman chronicles. In the Ottoman chronicles, the populations subjected to deportation and resettlement from Anatolia were referred to as the "red crowned." It has become common knowledge through the study of contemporary sources and secondary literature that these events took place after 1508. Moreover, Ottoman chronicles are not the only detailed sources informing us about the resettlement of the "red crowned" ones in Corone and Modone. There are also detailed land registers (dated 1515) which provide information on the Morean geography including Modone and Corone. In the present study, the identities of the "red-crowned" deported to Corone and Morone will be detected and their resettlement will be highlighted within the framework of the Ottoman-Safevid conflict.

Key Words: Roumelia, Koroni, Methoni, Navarino, Kizil Tachlu.

ZUSAMMENFASSUNG

Als eine der Konsequenzen der Auseinandersetzungen zwischen dem Sultan II. Beyazid und dem Safawiden Schah Ismail sind viele Menschen in Anatolien, die den Schah Ismail unterstützt haben, vom Osmanischen Staat aus politischen Gründen in Rumelien (ehemalige Osmanische Gebiete im Balkan) angesiedelt worden. Eine dieser Ansiedlungen geschah im Jahre 1500 auf den von der Venezianischen Republik eroberten - Kastellen - Koron und Modon. Darüber wird sowohl in den westlichen als auch in den Osmanischen Chroniken berichtet. In den Osmanischen Chroniken werden die Menschen mit Wurzeln aus Anatolien, die umgesiedelt wurden, als "kızıl taçlı" (Leute mit roter Krone) bezeichnet. Dass dieses Ereignis sich nach 1578 ereignet hat, geht aus den historischen Quellen und den untersuchten Werken hervor. Neben den detaillierten Angaben, die in den Chroniken über die Ansiedlung der Kızıl taçlı in Koron und Modon geliefert werden, lassen sich darüber auch Informationen in den Steuerregistern (tahrir defterleri) finden, die im Jahre 1515 über die Halbinsel Peloponnes (türkisch Mora) geführt wurden, welche auch Koron und Modon umfasste. In dieser Arbeit wird versucht, die Identität der Kızıl Taçlılar, die von Anatolien nach Koron und Modon umgesiedelt wurden, zu ermitteln, während diese Ansiedlungsaktion im Rahmen der Eroberungen von Koron und Modon und der Safawidisch-Osmanischen Auseinandersetzungen erläutert wird.

Schlüsselbegriffe: Rumelien, Koron, Modon, Navarino, kızıl taçlı

1262 yılında İzzeddin Keykavus ve Sarı Saltuk'la başlayan Anadolu'dan Balkanlara göç hareketi 1354 yılında Gelibolu'nun Osmanlılar tarafından alınmasından sonra da hızla devam etmiştir. Osmanlılar Balkanlara geçtikleri zaman kendilerinden önce Balkanlara geçen ve Türkçe konuşan bu gruplarla karşılaştı.¹ Bazı araştırmacılara göre bu durum Selçuklu Türklerinden önceki döneme kadar uzanır ve Osmanlı'nın Balkanlarda ilerlemesi ile İslamiyet'in yayılmasını kolaylaştırıcı bir rol oynar.² Anadolu'dan Balkanlara Sultan Orhan'ın oğlu Süleyman Paşa'dan başlayarak I. Murad, Yıldırım Bayezid, II. Murad ve Fatih Sultan Mehmed dönemlerinde yoğun göçler yapıldığı bilinmektedir.³ Son zamanlarda yapılan araştırmalar Anadolu'dan Balkanlara yaşanan son büyük göçün 16. yüzyılın ilk yarısında 15. yüzyılın sonunda başlayan Osmanlı-Safevi mücadelesinin bir sonucu olarak gerçekleştiğini göstermiştir. Bu mücadelenin sonunda Anadolu'dan Hezargrad⁴, Şumnu⁵, Rusçuk⁶ gibi şehirlere Türkmen yörük gruplar iskân edilmiştir.⁷

Safeviler ile Osmanlılar arasındaki ilk mücadelenin önderleri Şah İsmail ile II. Bayezid olmuştur. Şah İsmail bin Haydar bin Cüneyd'in soyu Türk'tür. Erdebil'de Safiyüddin tarafından kurulan tarikatten dolayı Safevi diye adlandırılan devletin sınırlarını onun 1500 yılında Erzincan'a yönelerek genişletme çabası, Osmanlı Devleti ile çatışmayı da kaçınılmaz kıldı. Bu çatışma sırasında Şah İsmail Anadolu topraklarında yaşayan Avşar, Çepni, Şamlu, Dulkadirli, Rumlu, Kaçar, Varsak gibi

- 1 Yazıcızade Ali, *Selçuk-Nâme-İndeksli Tıpkıbasım*, Haz. Abdullah Bakır, TTK, Ankara 2004, s. 416a; Yazıcızade Ali, *Tevârih-i Âli-i Selçuk*, Haz. Abdullah Bakır, Çamlıca Basın Yayın, İstanbul 2009, s. 856.
- 2 Machiel Kiel, "Dimetoka", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.9, İstanbul 1994, s. 307; Ayşe Kayapınar, "Osmanlı Klasik Döneminde Trakya'da Yer ve Kişi Adlarında Bektaşî Geleneğinin İzleri / Traces of Bektashi Traditions in the Names of Places and Persons in Thrace during the Classical Period of Ottomans", *Doğumunun 800. Yılında Uluslararası Hacı Bektaş Veli Sempozyumu 2009 (19-21 Ekim 2009, Ankara)*.
- 3 Kayapınar L.-Y. Ayönü, "14.ve 15. Yüzyıllarda Anadolu'ya ve Balkanlar'a Türklerin Göçü", *Türkiye'nin Göç Tarihi, 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler*, derl. M. Murat Erdoğan-Ayhan Kaya, İstanbul 2015, s. 17-34.
- 4 Machiel Kiel, "Hezargrad", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.17, İstanbul 1998, s.297.
- 5 Machiel Kiel, "Şumnu", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.39, İstanbul 2010, s.227.
- 6 Machiel Kiel, "Rusçuk", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.35, İstanbul 2008, s.247.
- 7 Ayrıca bu konuda bk. Ayşe Kayapınar, "XVI. Yüzyılda Dobruca Yöresinde Gayr-i Sünnî İslam'ın İzleri", *Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi*, sayı 1 (Almanya, Yaz 2009), s. 85-104; Aynı yazar, "Balkanlar'da Mihaloğullarına Tâbi Akıncıların Bektaşîlikle Bağlantısına Dair Onomastik ve Toponomik Bir Araştırma", *Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli*, Ankara 2010, s. 39-57.

aşiretlerden yoğun bir destek aldı.⁸ Şah İsmail daha sonra anne tarafından dedesi olan Akkoyunlu Uzun Hasan'ın mirası üzerinde hak iddia ederek Elvend ve Murad beyler ile çatıştı. Her ikisini de 1503 yılında mağlup etti. 1507 yılında Osmanlı topraklarına girdi, Kayseri üzerinden Maraş ve Elbistan'a ulaştı ve daha sonra Tebriz'e geri döndü. Bunun üzerine Anadolu'daki Türkmenlerin büyük bir kısmı Şah İsmail'in yanına gittiler. Yanına gidemeyenler de nez adını verdikleri bir tür vergiyi Şah İsmail'e gönderdiler.⁹

Osmanlı Sultanı II. Bayezid bu durumu engellemek için Anadolu'daki kızıl taçlı Türkmenlere Balkanlara göç ettirme politikasını uyguladı. Şah İsmail'e destek verdiklerinden şüphelenilen 16 bin [on altı bin] kişi Anadolu'dan Rumeli'ye göç ettirildi.¹⁰ Bu iskânlardan bir kısmı ise 1500 yılında Venedik Cumhuriyeti'nden fethedilen Koron ve Modon'a gerçekleştirildi. Bu olay hem dönemin Batı kaynaklarına hem de Osmanlı kroniklerine yansımıştır.¹¹ Osmanlı kroniklerinde iskâna tâbi tutulan Anadolu kökenli insanlar "kızıl taçlı" olarak tanımlanmaktadır. Bu olayın 1508 yılından sonra gerçekleştiği tarihi kaynakların ve tetkik eserlerin incelenmesinden anlaşılmaktadır. Kızıl taçlıların Koron ve Modon'a iskânını anlatan detaylı kronik bilgilerinin yanı sıra 1515 yılında Koron ve Modon'un da içinde bulunduğu Mora yarımadası için tutulan mufassal tahrir defterinde¹² de konuyla ilgili bilgi bulmak mümkündür. Bu kayıtlar Anadolu'dan Koron ve Modon'a yapılan kızıl taçlıların kimler olduğu tespit etmemizi mümkün kılmaktadır.

Mora yarımadası için tutulan Modon, Anavarin ve Koron şehirlerini de içine alan bu defter İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde TT 80 kayıt numarası ile muhafaza edilmektedir. Mora'nın ilk tam mufassal defteri olan TT 80 no'lu tapu defterinin icmalleri ise, TT 114, TT 367 ve TT 390 no'lu defterlerde tutulmuştur. TT 80 no'lu defter toplam 1241 sayfadan oluşmaktadır. Modon'la ilgili bilgiler bu defterin 13. sayfasından itibaren yer almaktadır. Modon ve çevresine yapılan kızıl taçlıların iskânıyla ilgili ilk kaynağımız Oruç Beğ Tarihi'dir. Oruç Beğ Tarihi bu insanları kızıl taçlılar olarak nitelendirmektedir.¹³ Oruç'un anlatımı şöyledir:

8 Tufan Gündüz, "Şah İsmail", *Diyaret İslam Ansiklopedisi*, c.38, İstanbul 2010, s.254.

9 Selahattin Tansel, *Sultan II. Bayezid'in Siyasi Hayatı*, İstanbul 1966, s. 236-7.

10 Şerafettin Turan, "Bayezid II", *Diyaret İslam Ansiklopedisi*, c.5, İstanbul 1992, s.236.

11 *Oruç Beğ Tarihi [Osmanlı Tarihi (1288-1502)]*, haz. Necdet Öztürk, İstanbul 2014, s.187.

12 *Başbakanlık Osmanlı Arşivi*, Tapu Tahrir Defteri 80.

13 *Oruç Beğ Tarihi*, s. 187.

“Ve girü vilayet-i Acem’de feterat olup Erdevül sofuları kızıl taçlarla baş kaldırup, vilayet-i Acem’de birasan gösterüp, Şeyh Haydar oğlu Şeyh İsmail baş çeküp gelüp, Acem beğlerini fırsat bulduğunu kırup şehr-i Tebriz’i ve vilayetini alup, bu şevketile Acem vilayetini dutup her taraftan her vilayetten Erdevüllüiler baş kaldırup yürüdüler. Rum-elinden ve Anadoludan ve her vilayetten ne kadar ve ne denli kızıl başlular, sofular varısa uğurlayın baş çeküp, evin bargın satup savup terk edüp koyup güdüp şeyhlerine yardım etmeğe başladılar. Kendü padişahlarına hayin olup hıyanet etmeğe her tarafa kılıç salalar.

Bu taraftan Sultan Bayezid Han haledalullahu te’ala devletuhu ve nusretehu bu hali bilip emredip, ne kadar Anadolu’da ve Rumeli’nde kızıl taçlular, sofular varısa teftiş etdirüp oğluyula ve kızıyla göçmek buyurup, Mora Vilayeti’nde Moton ve Koron hisarı tarafına gönderdiler. Hükm- i padişahidür, siyaset- i padişahandur, evvelden bu sürülmek olgelmışdür, padişahlar adetidir. Evit Safer ayı içinde şehr- i Tebriz’de Şeyh Erdevül’den ağır elçisi geliüp, padişahlar adetince ağırlanıp muradı ne ise görüliüp maksudu bâslı olup bürmet, izzetle gönderdiler.”

Anadolu’dan Modon ve Koron’a yapılan kızıl taçluların iskânıyla ilgili bilgi veren diğer bir Osmanlı kaynağı Hoca Sadeddin ise onların II. Bayezid’in Modon’un fethi tarihinde Şah İsmail ile olan mücadelesi sırasında 1508 yılında Anadolu’dan özellikle Teke, Hamit ve Dulkadir bölgelerinden Şah İsmail’e destek veren Türkmenler olduğunu belirtmektedir.¹⁴ Hoca Sadeddin’in anlatımı şöyledir:

“Bi’l-cümle bakaya-yı eşkıya-yı Haydariye ictima ile nice mühlid meşreb ve rafizî mezheb Türk sitrin yanına dirilib sene-i hams ve tisa mi’ada Şirvan hakimi olan Ferrub Yesari’yi katil ve sene seba ve tisa mi’ada Elvent Mirza ile muharebe idüb mülküine mutasarrıf oldu. Ecdad- ı hülefası Rum diyarına münteşir olmağla ebibba- yı hesabdan efzun ve badd ü ‘adedden birun olmağın Memalik- i Rum’a nameler tevzi’ idüb da’vet- i merde ve ibbâb etmeğın Rum’dan çok kimse gidüb bevasına tâbi’ ve emrine tayi’ oldular. Ekseri muharebat- ı mütevellîyesinde kırılıb ensarı az kalıcık celb- i a’van için Rum hududundan [127] Erzincan’a geldi. Padişah Sa’id Sultan Bayezid Hazretleri ol sitem-pişenin kudüm- ı mazeret lüzumundan endişe idüb Yahya Paşa’yı Anadolu askeri ile Engürüye canibine gönderdiler ve Karaman ‘askeri Akşaray’da cem’iyyet idüb Rum çerisi Sultan Ahmed Han yanında cem’ oldular. Şah- ı zelalet-penab eşkıya-yı Rum’dan nice bin gümrab cem’ idecek girü dönüb Bayındriler ile cenge şüru’ itdi. Serbadd- i Rum’a gelmekden muradı mücerred

14 Hoca Sadeddin Efendi, *Tacü’l-Tevarih*, c.2, İstanbul 1279, s.127; Hoca Sadeddin Efendi, *Tacü’l-Tevarih*, c.3, haz. İsmet Parmaksızoğlu, Ankara 1999, s. 346; Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.2, s. 395; Oruç Beğ *Tarihi*, s. 187; Danişmend, *İzablı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c.1, s. 412-414; Hammer, *Osmanlı Devleti Tarihi*, c.4, s. 1009.

cem'- i sipahi düğü ma'lum olucak, amade olan 'asker- i mansura düstur virildi. Ve canib- i şarka giden haricilerin ekseri Teke ve Hamid Vilayetinden olmağın ol memalikte müride ve abbab namına olan keredeyi süriüb Moton ve Koron canibine gönderdiler. Ve ümera- yo bududa abkam- ı muta'a ıblağ buyurdular ki min-ba'd Sofi namına bir ehad geçirmeyüb, mesaliki zabt ideler. Yolları bu vecble mesdud olub, ol gürib- ı mekrub kişver- i Rum'da mabbus ve Erdebilöğlü a'van u ensar vürudundan meyus olcak sene- i seman ve tis'a-miede der devlete 'ubudiyet-name gönderüb 'arç- ı meskenet ve ita'at idüb, ecdadı abbabının 'Acem diyarına teveccüblerine icazet- i 'aliyye sudurun rica eyledi. Ama kelamı matbu' ve peyamı sem'- i rıza ile mesmu' olmadı."

Bu bilgileri pek çok araştırmacı da teyit etmektedir.¹⁵ Her ne kadar TT 80 numaralı defter 1514 tarihinde Yavuz Sultan Selim döneminde tutulmuş olsa da bu deftere konu olan Modon'un Müslüman sakinlerinin 1508 yılında II. Bayezid döneminde şehre yerleştirildikleri anlaşılmaktadır. Bundan dolayı Modon'daki Müslümanlar buraya II. Bayezid döneminde getirilmiş olmalarına rağmen Osmanlı kayıtlarına en erken ancak 21 Eylül 1514 tarihinde geçirilmiştir. Modon şehir merkezindeki yaşayanlar arasında Müslümanların oranı yaklaşık yüzde 25'tir. Anadolu'dan Modon ve Koron'a yapılan kızıl taçlılara ait bilgiler aşağıdaki gibidir:

Kaza-yı Muton

Nefs-i Muton

Müslimanan

1- *Hatib-i cami, Müezzîn-i cami, Ali imam-ı meşid, Mustafa bin Bahşayış, Veli veled-i O, Hüseyin bin Abdullah, Mahmud bin Resul*

2- *Mustafa bin Güvenç, Süleyman bin Abdullah, Zünnun bin Mehmed, Emir bin Baba, Durak bin Tuğrul, Mahmud bin Beşir, Musa bin Durak,*

3- *Bahşayış bin İbrahim, Kara Ali bin Kalaycı, Şah Baba, Enbiya bin Koca, Turgut bin İdris, Hüseyin bin Emir, Sarı bin Abdullah*

4- *Seydi bin Ahmed, İbrahim bin Mehmed, Mustafa bin Veli, Mehmed bin Tengirvirmiş, Süleyman veled-i o, Turhan bin Hüseyin, Abdi bin Turhan*

5- *Yusuf bin Resul, Hamza bin Atmaca, Turali bin Abdullah, Veli bin Kulfal, Şems bin Mehmed, Yakub bin Ali, Kaya Veled-i o*

6- *Musa bin Yusuf, Bayram bin Nebi, Uğurlu bin Yusuf, Şaban veled-i o, Hacı Mustafa, Hüseyin veled-i o, Hüseyin bin Ramazan,*

15 Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.2, s. 395; Hammer, *Osmanlı Devleti Tarihi*, c.4, s.1009-1010; Danişmend, *İzablı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, s. 412-414; Evliya Çelebi b. Derviş Mehmed Zilli, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, c.10, İstanbul 2007, s. 57

7- *Mubammedi SİYAB, İbrahim Ağacı, Hacı İsa, Mustafa veled-i o, Yusuf birader-i o, Hamza kaşancı, Devlethan bin Sofu*

8- *Divanekulu bin Yunus, Hüseyin Kalaycı, Yusuf bin Kırbevi, Kara Hızır, Şirmerd bin Abdullah, Yunus bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah s.14*

1- *Mahmud bin Abdullah, Ramazan veled-i o, Yakub birader-i o, Kara Ali bin Yiğid, Kasım bin Yiğid, Ali bin Ramazan, SİYAB atik-i Ali Bey,*

2- *Yunus bin Abdullah*

3- *Hane 51 Mücerred 13¹⁶*

Modon'un 51 Hane ve 13 mücerredten oluşan ahalisinin isimleri incelendiği zaman Şah Baba, Seydi, Divanekulu, Şirmerd gibi daha çok Alevi-Bektaşî geleneğinde yoğun olarak kullanılan isimler dikkat çekmektedir. Modon şehrinde vergi verenler arasında Derviş Bali adlı birisi de vardır.¹⁷ Ayrıca Ali, Hüseyin gibi ehl-i beyte mensup isimlerin de mevcudiyeti dikkat çekmektedir. Tahrir defterinin verdiği bu bilgiyi pek çok Osmanlı kroniği de teyit etmektedir.

Modon'a tâbii olarak kaydedilmiş olan Anavarın Kalesi'nde de yine Modon'a yerleştirilen Müslümanların özelliklerini taşıyan vergi mükelleflerine rastlanmaktadır. Bunlar arasında Hızır ve Şirmerd isimlerini taşıyan kişiler bulunmaktadır. Anavarın'de yaşayan Müslümanlara ait kayıt şöyledir:

Nefs-i kale-yi Anavarin, tâbi-i Muton, Müselmanan

1- *Hızır bin Abdullah m[ücerred], Hızır bin Takyacı m[ücerred], Şirmerd bin Abdullah müzevec, Veli bin Abdullah m[ücerred], Hacı müzevec, Şirmerd bin Abdullah m[ücerred], Hızır bin Abdullah*

2- *Karaca Pabuççu¹⁸*

Anadolu'dan Rumeli'ye kızıl taçluların iskân edildiğinin belirtildiği şehirlerden birisi de Koron'dur. Koron'daki Müslümanlar aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Kaza-i Koron

Nefs-i Koron

Müslimanan

1- *Müslibiddin veled-i Mehmed, Abdülkerim imam, Seydi Ali cullab müzevec, Hacı Mustafa m[ücerred], Yusuf bin Abdullah müzevec, Ahmed bin Balaban m[ücerred], Mehmed bin Balaban tüfenkci m[ücerred];*

16 TT 80, s. 13-14.

17 TT 80, s. 16.

18 TT 80, s. 20.

- 2- Aydın bin Meyyal müezziveç, Mirtekin müezziveç, Mahmud bin Hacı imam ve müezzîn,
Hamza bin Abdullah, Karaca bin Abdullah, İlyas Arnavud, Süleyman yaycı;
3- Süleyman bin Farsim Reis, Ahmed bin Acemî, Mahmud bin Ahmed, Zülbeka bin
Hacı Halife, Ebubekir bin Mukarr, Mehmed bin Malabadi, Abdullah bin Musa;
4- Gazî İskender Reis, Mehmed bin Selim, Mustafa Eshari, Taceddin bin Kulfal, Musa
bezzaz, Ali pabuççu, İsmail bezzaz;
5- Veli hammal, Karagöz hammal, Piri hayyat, Kemal İstanbuli, Mehmed kebeci,
Hane-i çift ve imame 25, mücerred 8¹⁹

Koron'da her ne kadar Sünni geleneğe daha yoğun kullanılan Ebubekir gibi isimler ile imam ve müezzîn gibi görevlere rastlansa da sakinlerin arasında Seydi Ali, Balaban, Aydın, Zülbeka, Kulfal ve Piri gibi Alevi-Bektaşî geleneğinde yoğun olarak kullanılan isimlere rastlanılması ve Acemî gibi İran kökenli olduğunu belirten bir sakinin bulunması, bu insanların Osmanlı kroniklerinde anlatıldığı gibi Safeviler ile olan mücadele sırasında, Azerbaycan ve İran coğrafyasından Modon ve Koron'a nakledildiğine şüphe bırakmaz.

Sonuç

1500 yılında fethedilmiş olan Modon, Koron ve Anavarin'e 1508 yılında Anadolu'dan Safevi Devleti'ne destek veren Türkmenler iskân edilmiştir. Balkan coğrafyasının en güneyine iskân edilen bu Türkmenler varlıklarını ancak 1531 yılına kadar sürdürebilmişlerdir. Çünkü, o dönemde Osmanlı vatanının en uç noktasında bir serhad bölgesinde İslam'ın temsilcileri olarak görülen bu insanlara Hıristiyanlığın azılı Saint Jean şövalyeleri tarafından saldırılmıştır. Bu saldırı sonucunda şehirdeki pek çok Müslüman öldürülmüş, kalanlar da esir olarak götürülmüşlerdir. Bunun sonucunda 16. yüzyılın ikinci yarısında tutulmuş olan Osmanlı tahrir defterlerinde Modon'da ne kızıl taçlılara ne de herhangi bir başka Müslüman unsura rastlanmamıştır.

19 TT 80, s. 21.

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Tapu Tahrir Defteri 80.
- DANIŞMEND, İsmail Hami (1947). *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c.1, İstanbul.
- EVLİYA ÇELEBİ b. Derviş Mehmed Zilli (2007). *Evlıya Çelebi Seyahatnamesi*, c.10, İstanbul, s. 57.
- GÜNDÜZ, Tufan (2010). “Şah İsmail”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.38, İstanbul, s. 253-255.
- HAMMER PURGSTALL, Joseph Von (1983). *Osmanlı Devleti Tarihi*, c.4, İstanbul.
- HOCA SADEDDİN EFENDİ, (1279). *Tacüt-Tevarih*, c.2, İstanbul.
- HOCA SADEDDİN EFENDİ, (1999). *Tacüt-Tevarih*, c.3, haz. İsmet Parmaksızoğlu, Ankara.
- KAYAPINAR L.- AYÖNÜ, Y. (2015). “14.ve 15. Yüzyıllarda Anadolu’ya ve Balkanlar’a Türklerin Göçü”, *Türkiye’nin Göç Tarihi, 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler*, derl. M. Murat Erdoğan-Ayhan Kaya, İstanbul, s. 17-34.
- KAYAPINAR, Ayşe, “XVI. Yüzyılda Dobruca Yöresinde Gayr-i Sünnî İslam’ın İzleri”, *Alevilik-Bektaşılık Araştırmaları Dergisi*, sayı 1 (Almanya, Yaz 2009), s. 85-104.
- KAYAPINAR, Ayşe (2010). “Balkanlarda Mihaloğullarına Tâbi Akıncıların Bektaşilikle Bağlantısına Dair Onomastik ve Toponomik Bir Araştırma”, *Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli, Ankara*, s. 39-57.
- KAYAPINAR, Ayşe, “Osmanlı Klasik Döneminde Trakya’da Yer ve Kişi Adlarında Bektaşî Geleneğinin İzleri / Traces of Bektashi Traditions in the Names of Places and Persons in Thrace during the Classical Period of Ottomans”, *Doğumunun 800. Yılında Uluslararası Hacı Bektaş Veli Sempozyumu 2009 (19-21 Ekim 2009, Ankara)*.
- KİEL, Machiel (1994). “Dimetoka”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.9, İstanbul 1994, s. 305-308.
- KİEL, Machiel (1998). “Hezargrad”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.17, İstanbul 1998, s. 297-300.
- KİEL, Machiel (2008). “Ruşuk”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.35, İstanbul 2008, s. 246-250.
- KİEL, Machiel (2010). “Şumnu”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.39, İstanbul 2010, s.227-230.
- Oruç Beğ Tarihi [Osmanlı Tarihi (1288-1502)] (2014). Haz. Necdet Öztürk, İstanbul.
- TANSEL, Selahattin (1966). *Sultan II. Bayezid’in Siyasi Hayatı*, İstanbul.
- TURAN, Şerafettin (1992). “Bayezid II”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.5, İstanbul.
- YAZICIZADE ALİ (2004). *Selçuk-Nâme-İndeksli Tıpkıbasım*, Haz. Abdullah Bakır, TTK, Ankara.
- YAZICIZADE ALİ (2009). *Tevârih-i Âli-i Selçuk*, Haz. Abdullah Bakır, Çamlıca Basın Yayın, İstanbul.
- ZİNKEİSEN, J. Wilhelm (2011). *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, çev. Nilüfer Epeçeli, c.2, İstanbul.

EK-1: Oruç Beğ Tarihi'nde Kızıl Taçlıların Modon ve Koron'a İskanına Dair Bilgi

رسیدہ ریوریدین سن ۱۰۰۰
 ولایت عجم دہ قنات اولجا اردول صوفیلری قول تا جملہ لہ باقی خالد و سب
 ولایت عجم دہ حوایان و ساروب شیخ حید داوغلی شیخ ایما عیل باشی چکوب
 کوب بزم بھرنی فرست بولدوغنی قوٹ شہر بوزی و ولایتی اوسیدہ شہر
 عجم ولایتی دوشہر کوفند مو ولایتدن اردو لولو باشی خالد و سب یوردی
 دوشہر لاندن قانا طولودن و مو ولایتدن قند روتہ دوشہر قول باشی لولو
 وادیسہ اوغراین باشی چکوب آوین باز عین صاوت صاوت تولا اردو
 قوٹ کدوب شیخ لہ بزم ایتمکے باشی لہ کدو باوقلا غلہ رینہ
 خاں اولوب حیاتت ایتمکے هر طرفه فلج جگہ لہ بو طرفدن سلطان باغ
 خان خالد الله نکالی دکنہ و نصرنتہ بوشلی بلوب امراد و سب کدور
 انا طوودہ و دروم آیدہ قول تا جملہ لولو وادیسہ لفتیش اد و سب غلہ
 و قویله کوجمک یورد و سب خورہ ولایتنه مستون و قرون حصار ی
 طرفه کوندردی محکم باد قاهی دد سیاست باد خا خان ددا اولدن بو سور لیک
 اول کیش ددی ایضا غلہ هاد ددا ویت صفرا ای اجناب شہر بوزی دد شیخ

Oruç Beğ Tarihi [Osmanlı Tarihi (1288-1502)], haz. Necdet Öztürk, s. 148b.

EK -2: Hoca Sadeddin'de Teke ve Hamid İllerinden Modon ve Koron'a İskân
Hakkında Bilgi

و بالجمله بقایای اشقبای حیدر به اجتماع ایله نیچه ملحد مشرب و رافضی
مذهب ترک سترک یاننه در بلوب سنه خمس و تسهانه ده شیروان حاکمی اولان
فرح بساری بی قتل و سنه سبع و تسهانه ده الوند میرزا ایله محاربه ایدوب
ملکنه منصرف اولدی اجدادی خلفاسی روم دیارینه منتشر اولغله
احیای حسابدن افزون و حد و عددن بیرون اولغین ممالک رومه
نامه لر توزیع ایدوب دعوت مرده و احباب اینکین رومدن چوق کیمسه
کیدوب هوا سنه تابع و امرینه طایع اولدیلر اکثری محاربات متواله سنه
قریلوب انصاری آرقالیق جلب اعوان ایچون روم حد و دندن

رزنجانه کلدی پادشاه سعید سلطان بایزید حضرتلری اول ستم پیشه نیک
قدم مضرت لزومندن اندیشه ایدوب بیجی پاشایی اتاتولی عسکری ایله
انگوربه جانبنه کوندردیلر و فرمان عسکری افسرایده جمعیت ایدوب روم
چربیسی سلطان احمد خان یاننده جمع اولدیلر شاه ضلالت پناه اشقبای
رومدن نیچه بیک کمره جمع ایدیچک کبر و دونوب یاندر بلر ایله جنکه
شروع ابتدی سرحد رومه کلکدن مرادی مجرد جمع سپاه ایدوکی
معلوم اولیچق آماد اولان عسکر منصوره دستور و یرلدی و جانب شرقه
کیدن خارجلرک اکثری تکه و حیدر ولایتندن اولغین اول ممالکده مرده
و احساب نامنه اولان قرده بی سوروب متون و قرون جانبنه کوندردیلر
و امرای حدوده احکام مطاعه ابلاغ یوردیلر که من بعد صوفی نامه بر احد
کچوره یوب مسانکی ضبط ایله لر یوللری بو وجهله مسدود اولوب اول
کروه مکروه کشور رومده محبوس واردیل اوغلی اعوان و انصار ورودندن
مایوس اولیچق سنه ثمان و تسهانه ده در دولته عبودیت نامه کوندروب
عرض مسکنت و اطاعت ایدوب اجدادی احبابنیک عجم دیارینه
توجهلرینه اجازت علیه صدورین رجا ایلدی اما کلامی مطبوع
و پیامی سمع رضا ایله مسموع اولدی

Hoca Sadeddin Efendi, *Tacii't-Tevarih*, c.2, s. 126-127.

EK- 3: Modon'a Yerleştirilen Müslümanlar

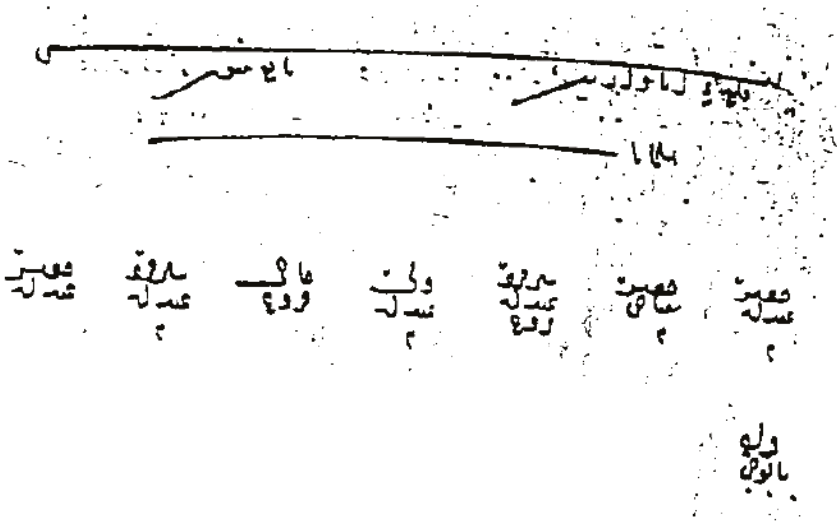
مسلما

محمد	علي	علي	علي	علي	علي
محمد	علي	علي	علي	علي	علي
محمد	علي	علي	علي	علي	علي
محمد	علي	علي	علي	علي	علي
محمد	علي	علي	علي	علي	علي
محمد	علي	علي	علي	علي	علي
محمد	علي	علي	علي	علي	علي
محمد	علي	علي	علي	علي	علي
محمد	علي	علي	علي	علي	علي
محمد	علي	علي	علي	علي	علي

مسلما

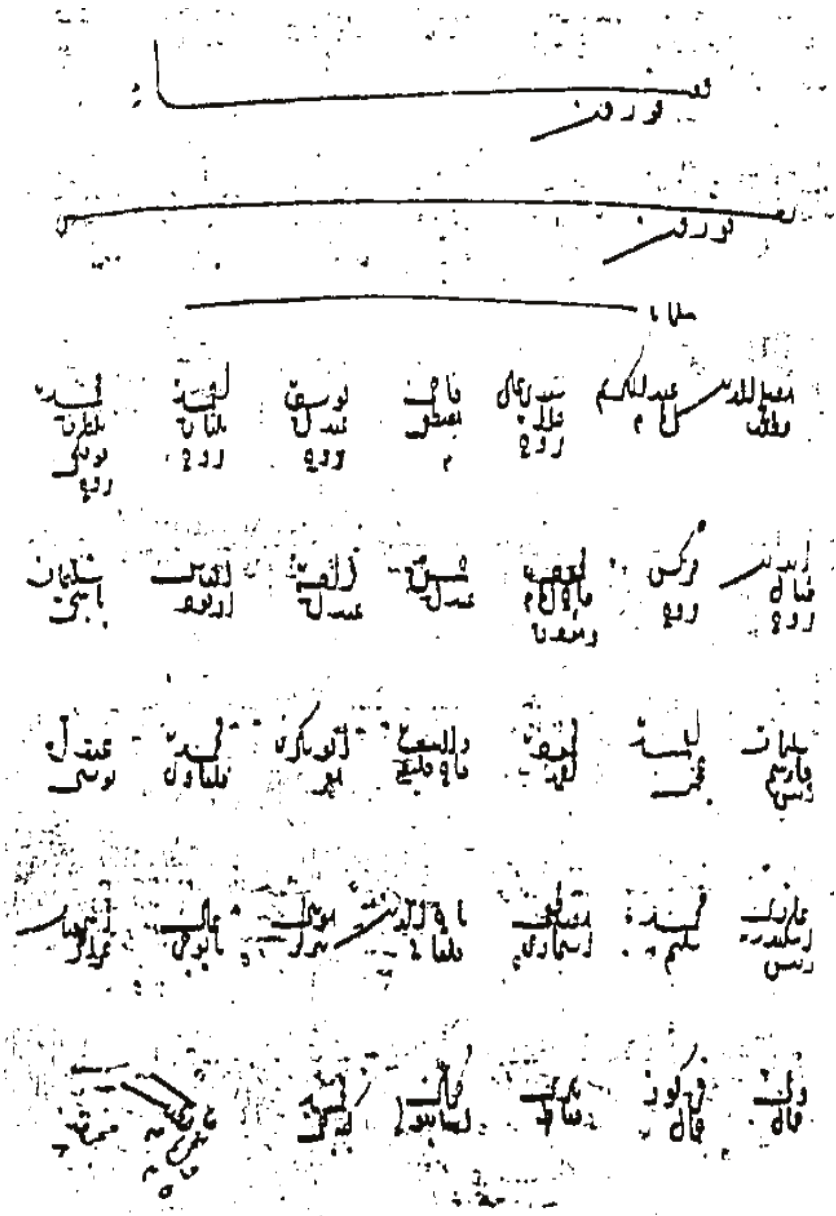
Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Tapu Tahrir Defter 80, s. 13-14.

EK-4: Anavarin'e Yerleştirilen Müslümanlar

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Tapu Tahrir Defter 80, s. 20.

EK- 5: Koron'a Yerleştirilen Müslümanlar

The image shows a handwritten Ottoman tax register (Tapu Tahrir Defteri) for Koron, listing 30 Muslim families. The entries are organized into five rows, each separated by a horizontal line. Each entry typically includes a name, a surname, and a location. The handwriting is in Ottoman Turkish script.

محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی
محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی
محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی
محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی
محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی	محمد کوردی

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Tapu Tahrir Defter 80, s. 21.

